

J. S. AŠKENAZI

HEINÄKUUN 6 PÄIVÄNÄ 1917

Vuoden 1917 heinäkuun tapahtumien jälkeen jokaiselle kävi selväksi, että vastavallankumous vastavakoilun muodossa ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin V. I. Leninin vangitsemiseksi, jättääkseen vallankumouksen ilman johtajaa. Todel-lakin, heinäkuun 6 (19) päivän vastaisena yönä Väliaikainen hallitus antoi määräyksen Leninin vangitsemisesta, ja jo heinäkuun 7 (20) päivänä hänen asunnossaan oli kotitarkastus.

Työskentelin silloin „Russki Reno” tehtaalla, joka sijaitsi Sampsonin valtakadulla (Viipurinpuolella). Bolševikkien puolueen vaikutus työläisjoukkoihin tehtaallamme, jossa työskenteli runsaasti 1500 työläistä, oli erikoisen suuri: se oli bolševistinen linnake, ja menševikkien ja eserräin eri ryhmien ei onnistunut saada mukaansa huomattavampaa määrää työläisiä edes vallankumouksen alussa. Helmikuun vallankumouksen jälkeen tehtaamme työläiset lähettivät työläisten ja sotilaiden edustajain Pietarin Neuvostoon bolševistisen puolueen jäsenet: Pietarin työläisten keskuudessa hyvin tunnetun, nykyään vainajan, Jakov Klimovin, Taras Siltšenkon ja näiden rivien kirjoittajan.

Heinäkuun tapahtumien aikana olin Pietarin Neuvoston bolševikkiryhmän byroon jäsenenä. Heinäkuun 3 (16) päivän illasta heinäkuun 5 (18) päivän aamuun saakka olin päivystäjänä Taurian palatsissa, heinäkuun 6 (19) päivänä puolueen Keskuskomitea antoi tehtäväkseni järjestää Leninin siirtymisen vaaratomaan paikkaan. Tämän tehtävän tiedotti minulle Jelena Dmitrijevna Stasova Taurian palatsissa.

Niinä päivinä sotaväki ja upseerikoululaiset vahtivat siltoja ja tarkastivat autojen kulkulupia ja niissä ajavien henkilötodistuksia; mutta autojen kulkulupia antoi yksinomaan Pietarin sotilaspiirin esikunta. Menin sotilaspiirin esikuntaan esittääkseni vaatimuksen, että minulle, työläisten ja sotilaiden edustajain Pietarin Neuvoston jäsenelle „Russki Reno” tehtaalta, annettai-

siin kulkulupa vapaata autolla liikkumista varten kaupungissa tehtaan asioilla. Esikuntaupseeri yritti ottaa selvää, mihin poliittiseen puolueeseen kuulun — enkö minä ole bolševikki. Vastasin, etten ole bolševikki, että tehdas palvelee maanpuolustuksen tarpeita (valmistaa tykin ammuksia ja kokoaa lentokonemoottoreita) ja että kulkulupaa tarvitsee tehtaan hallinto. Upseeri poistui tekemään selkoa, palasi takaisin ja alkoi taas kyselyyn, ja vasta päättävien vaatimusteni jälkeen sain kulkuluvan autolle, joka kuului tehtaan johtajalle ranskalaiselle, nimeltään Vanjä.

Ratkaiseva merkitys kulkuluvan saamisessa oli todennäköisesti siinä, että „Russki Reno” tehdas oli ranskalainen ja sen vuoksi Pietarin sotilaspiirin esikunta katsoi epämukavaksi kieltää kulkulupaa tältä tehtaalta.

V. I. Lenin oli silloin puolueen Viipurin piirikomitean huoneustossa Sampsonin valtakadulla. Vastavakoilu saattoi tehdä äkkihyökkäyksen piirikomitean huoneustoon, ja toverit luonnollisesti olivat huolissaan Vladimir Iljitšin tähden. Bolševikin ilmaantuminen, jolla oli auto ja kulkulupa kaupungilla kulke- mista varten, oli mainio asia, jota parempaa ei olisi voinut odottaakaan.

V. I. Lenin istuutui autoon, ja brovninki aseeni lähdin ajamaan tehtaallemme. Sinä päivänä tehdas ei ollut käynnissä, mutta punakaartilaisyöläiset olivat paikalla. Heillä oli sotilasharjoitukset. Ainoa paikka, minne voitiin piilottaa Lenin, oli tehdaskomitean huoneusto — pieni puinen mökki, jossa oli yksi huone ja yksi ikkuna (entinen vahtikoppi). Täällä Leniniä vartioivat valankumouksellisen tehtaan proletaarit.

Annoin ryhmän päällikölle määräyksen asettaa aseistetut punakaartilaiset tehtaan kaikille sisään- ja uloskäytävillä, panna portinvartijan tilalle punakaartilaisen ja puhelimen luokse konttoriin vahdin ja ettei päästettäisi tehtaan sisään ketään syrjäisiä.

Lenin ei ollut yksin tehdaskomitean huoneustossa: toverit — punakaartilaiset, jotka olivat vapaat päivystyksestä, kävivät vuorotellen siellä — jokainen tahtoi nähdä Leniniä, sillä monet eivät tunteneet häntä. Heidän mielialansa oli korkea; kaikki olivat ylpeitä siitä, että Iljitš on luonamme, tehtaallamme. Kun ryhmän päällikön kanssa olimme tarkastaneet kaikki vahdit ja minä palasin huoneeseen, V. I. Lenin sanoi minulle heti, että on viipymättä järjestettävä puolueen Keskuskomitean jäsenten neuvottelu, ja ehdotti toimimaan mitä varovaisimmin, ryhtymään kaikkiin välttämättömiin varovaisuustoimenpiteisiin „palon” ehkäisemiseksi.

Mietiskelyyn ei ollut aikaa, sillä hetki oli tavattoman vakava, ja minä ryhdyin täyttämään viipymättä V. I. Leninin antamaa taistelutehtävää.

Otin mukaani punakaartilaisen — puolueen jäsenen toveri Baranovin, ja me lähdimme puolueen piirikomiteaan. Autonkuljettajana oli puolueeton työläinen toveri Moskvin.

Puolueen piirikomiteassa minulle osoitettiin talo ja asunto, missä voitiin järjestää Keskuskomitean jäsenten neuvottelu, ja sinne oli vietävä myös Lenin. Talo oli Sampsonin valtakadulla (Sortavalankadun kulmassa), № 92/1, Suomen rautatiesillan luona. Sinne me veimme Leninin.

Oli otettava selville Keskuskomitean jäsenten olinpaikka. Päätin lähteä Taurian palatsiin toveri Stasovan luo.

Etuvartiot pysäyttivät moneen kertaan auton. Tie kulki Liteinin sillan kautta upseerikoulun ohi, ja Liteinin valtakatu ja koko tämä piiri oli voimakkaasti vartioitua aluetta. Lesnoin valtakadulla Suomen aseman lähellä oli kasakkavartio panssariautoineen, upseerikoulun luona — upseerikoululaisten etuvartio. Liteinin valtakadulla sitävastoin sattui vartio hyvin harvoin.

Taurian palatsissa hain J. D. Stasovan. Sen jälkeen me viipymättä lähdimme saaduilla osoitteilla Keskuskomitean jäsenten luo ja vasta kello kuudeksi illalla veimme heidät yksitellen („palon” ehkäisemiseksi) Viipurinpuolelle Margarita Vasiljevna Fofanovan asuntoon, missä oli Lenin. Neuvottelu oli lyhyt. Minäänlaista pöytäkirjaa ei kirjoitettu.

Vieraanvarainen emäntä Margarita Vasiljevna Fofanova tarjosi meille muna- ja makkarapaistia, leipää ja teetä. Teekupin ääressä jatkettiin keskustelua, ja Vladimir Iljitšille kerrottiin Toimeenpanevan Keskuskomitean muodostaneen komission häntä vastaan esitettyjen parjausluontoisten syytösten tutkimiseksi.

Muistan Vladimir Iljitšin sanoneen, että jos voisi ajatella henkilöllisen turvallisuuden takeita, niin olisi tarkoituksenmukaista mennä tutkintolautakuntaan paljastaakseen bolševikeista levitetyt parjaukset. Muistan hyvin, että neuvottelukokouksessa ei käsitelty kysymystä toveri Leninin saapumisesta tämän lautakunnan istuntoon.

Vladimir Iljitš kehotti kaikkia nopeasti hajaantumaan. Ilta jo hämärsi, kun me kokouksen jälkeen saatoimme tovereita autolla kaupungin eri osiin. V. I. Lenin jäi Fofanovan asuntoon. Nyt oli palattava Sortavalankadulle viimeisen kerran viedäksemme V. I. Leninin yöksi keskikaupungille, missä hän oli paremmassa turvassa, sillä oletettiin, että Väliaikaisen hallituksen vastavakoilu yöllä käy etsimään Vladimir Iljitšiä kaupungin työläiskortteleista.

Viipurinpuolelle palattiin samaa tietä: Liteinin valtakadun, Liteinin sillan ja Lesnoin valtakadun kautta. Kasakka- ja upseerikoululaisten vartiot olivat työssään, ja tulin hyvin vakuutuneeksi, ettei Leniniä saanut viedä sitä tietä: vaarattomampaa oli ajaa toista tietä.

Saavuimme paikalle, ellen väärin muista, yhdentoista maissa illalla. Vladimir Iljitš istuutui autoon. Ehdotin autonkuljettajalle ajaa vastakkaiseen suuntaan sekä pidentää matkaa, peittääksemme jäljet, siltä varalta, että autoamme seurattaisiin. Me kiertelimme toista tuntia aivan tuntemattomia katuja, ja ellen väärin muista, vartio pysäytti meidät vain kerran. Nähtyään kulkulupamme vartio päästi meidät jatkamaan matkaa. Minkäänlaisia puheita tunnin kestäneen matkan aikana emme pitäneet; pysyttelimme aivan vaiti.

Saavuttuamme onnellisesti kaupungin keskustaan Nevskin valtakaadun kautta, me lähdimme 10. Roždestvenskajankadulle, missä pysähdyimmeekin. Vladimir Iljitšin voimakas kädenpuristus oli minulle palkkiona päivän kestäneestä jännittyneestä tilasta.

Ihmisiä ei ollut kaduilla juuri lainkaan. Auto pysähtyi kymmenen askeleen päähän talosta, jossa Vladimir Iljitšin piti piiloutua toveri Allilujevin asuntoon.

Kun Lenin soitti ovikelloa ja ovi avautui ja sulkeutui heti hänen perässään, katsoin minulle asetetun tehtävän täytetyksi. Sen jälkeen me ajoimme pois.

Seuraavana päivänä, ts. heinäkuun 7 (20) päivänä, Viipurin piirikomiteassa minulle ehdotettiin piilottaa Lenin omaan asuntoon, mutta en voinut sitä tehdä, eikä minulla ollut oikeuttakaan ottaa itselleni sellaista vastuuta, sillä käytettävänäni oli vain yksi huone, jonka olin vuokrannut tehtaan menševistisesti ajattelevalta mestarilta. Nadežda Konstantinovna Krupskaja, joka silloin sattui olemaan puolueen piirikomiteassa ja luultavasti uskoj minun tapaavan vielä V. I. Leniniä, antoi minulle kirjeen Leninille vietäväksi. Mutta minä en enää tavannut Leniniä ennen Lokakuun vallankumousta ja kirje jäi luovuttamatta. Ikävä kyllä, en ole säilyttänyt sitä.

Muutaman ajan kuluttua (päivämäärää en muista) lokakuun vallankaappauksen jälkeen saavuin edustajana Pietarin Neuvoston istuntoon Smolnaan. V. I. Lenin osallistui istunnon työhön ja piti puheen.

Mentyäni saliin, joka oli täpötäynnä edustajia, pysähdyin ovelle ja keskustelin erään toverin kanssa. Istunto ei vielä ollut alkanut. V. I. Lenin oli puhemiehistössä ja kaukaa huomasi minut. Näin, kuinka Lenin äkkiä laskeutui puhujalavalta ja tuli salin poikki sinne, missä seisoin. Kuinka olinkaan hämmästynyt V. I. Leninin tultua luokseni. Hän tervehti minua ja kysyttyään, kuinka voin, palasi puhemiehistöön.

Se huomio, jota V. I. Lenin osoitti minulle, on jäänyt lähtemättömästi muistiini. Vaikka Vladimir Iljitšillä olikin vallankumouksen jälkeisinä päivinä hyvin paljon työtä ja hänen ratkaistavanaan oli ongelmia, joilla oli yleismaailmallinen merkitys,

hän piti tarpeellisena olla toverillisesti huomaavainen puolueen jäsenelle, joka, totta kyllä vaikeassa tilanteessa, oli täyttänyt velvollisuutensa.

Myöhemmin, jo Moskovassa ollessani, tapasin Vladimir Iljitšiä useita kertoja Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean (minä olin YTKK:n jäsen) istunnoissa ja usein keskustelin hänen kanssaan Kremlissä.

ГРУППА	Ф. I	Мир. №	95 III	1
Опись № 2064	Арх. № 1917г. № 51			
Листов 1				
Ст. № 1				

В. И. Ленин, что как между
 народное движение русской револю-
 ции (всоздание во фронт в Гер-
 мании, как крайнее проявление
 народностей всемирной социаль-
 ной революции, борьбы угрозы
 мира империализмов с целью
 удешевления революции в России),
 — так и военное движение
 (несомненное решение русской
 буржуазии и Керенским к Ста-
 вке и т. д.), — так и
 настроение Солунской
 пролетарской партии в Сол-
 вях, — все это в связи с
 предельным возмущением
 и с поворотом народным
 и во всем Европ.

V. I. Leninin kirjoittama päätöslauselma aseellisesta
 kapinasta. Se hyväksyttiin puolueen
 Keskuskomitean historiallisessa istunnossa
 lokakuun 10 (23) päivänä 1917.
 Käsikirjoituksen ensimmäinen sivu.

V. I. Lenin Lokakuun päivinä.
Taiteilija P. Vasiljevin piirros.